

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm 7 mars 2023

Remissvar: Fler veckor med omställningsstudiestöd – för stärkt konkurrenskraft, säkrad kompetensförsörjning och livslångt lärande, Ds 2022:29

Utbildningsdepartementet har gett Akademikerförbundet SSR möjlighet att yttra sig över rubricerat betänkande via Saco.

Betänkandets förslag i korthet:

Omställningsstudiestödet ska förbättra förutsättningarna för vuxna att finansiera studier som kan stärka deras framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov. Stödet kan enligt nuvarande regelverk lämnas i högst 44 veckor.

Omställningsstudiestöd föreslås kunna lämnas under ytterligare veckor efter så kallad återkvalificering, det vill säga när det har gått minst 15 år efter att den studerande fick sina första 22 veckor med helt stöd eller motsvarande antal veckor med en del av helt stöd. Promemorian innehåller förslag till de ändringar som behövs i lagen (2022:856) och förordningen (2022:857) om omställningsstudiestöd. Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2024.

Våra kommentarer:

Akademikerförbundet SSR har följt införandet av Trygghetsöverenskommelsen under lång tid och välkomnar att ännu en del av Huvudavtalets intention och överenskommelsens innehåll nu genomförs. Trygghetsöverenskommelsen är en helhet, som såväl arbetsmarknadens parter som staten har kommit överens om, och som består av såväl grundläggande omställnings- och kompetensstöd och omställningsstudiestöd som en reformering av lagen om anställningsskydd. Inom ramen för överenskommelsen ingick även möjligheten till fler veckor med omställningsstudiestöd vilket nu denna departementsskrivelse svarar emot.

Villkor för fler veckor med omställningsstudiestöd

I det ursprungliga Huvudavtalet formulerades villkoret för att få möjlighet till fler veckor med omställningsstudiestöd som likalydande som för de första 44 veckorna, dvs "att utbildningen stärker individens framtida ställning på arbetsmarknaden." I lagen är villkoret formulerat som

15 § Omställningsstudiestöd får lämnas för en utbildning som kan antas stärka den studerandes framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov. Om det finns särskilda skäl, får omställningsstudiestöd lämnas även utan beaktande av arbetsmarknadens behov.

Detta villkor gäller såväl för de första 44 veckorna som för de kompletterande 22.

I denna Ds finns dock i brödtext annorlunda formulerade villkor för omställningsstudiestöd som: "kompetensutveckling eller omställning som ytterligare kan stärka den studerandes framtida ställning på arbetsmarknaden och bidra till att stärka näringslivets konkurrenskraft, säkra kompetensförsörjningen och underlätta det livslånga lärandet." Denna formulering och liknande finns till exempel som underrubrik till departementspromemorian, samt på sidorna 5, 27, 53 med flera.

Vi vill betona att insnävning av villkor som formuleras i att tex "stärka näringslivets konkurrenskraft, "stärkt konkurrenskraft", "möjliggöra individens långa och aktiva deltagande i arbetslivet" med flera inte har stöd varken i Huvudavtal, förordning 2022:857 eller lag (2022:856).

Intentionen i uppgörelsen är att individens framtida ställning på arbetsmarknaden är huvudfokus. Vi vill betona att snävare formuleringar i förarbeten kan riskera en annan tolkning och tillämpning av villkoren i ett senare skede vilket vore olyckligt. Det vore av värde att de formuleringarna togs bort och ersattes med den överenskomna formuleringen, i vidare arbete, för att inte riskera annan tolkning än den parterna och regeringen avsåg.

Kontinuerlig kompetensutveckling

Enligt parternas Huvudavtal syftar reformen på kontinuerlig kompetensutveckling och möjligheter till återkommande omställning. Det ska förstås som att individen kan söka omställningsstudiestöd för upp till 44 veckor på heltid, eller motsvarande på deltid, en eller flera gånger under arbetslivet. Kravet är dock att man uppfyller villkoren vid varje ansökan. I denna Ds finns formulering som kan misstolkas i det avseendet.

Bland annat står det att individen ska "efter en tid kunna återkvalificera sig och få ytterligare veckor". (s 27).

Begreppet "ytterligare" ska här endast tolkas som 22 veckor utöver de 44. Det ska inte tolkas som att det måste löpa tid (15 år) för att söka flera gånger under ett arbetsliv för de inledande 44 veckornas studier (motsvarande heltid), som ju också skulle kunna tolkas som "ytterligare".

Det kan inte tolkas som att man bara kan söka en gång för de första 44 veckorna och att de ytterligare 22 veckorna 15 år senare är första gången

man kan återkvalificera sig. Det kan finnas anledning att förtydliga detta i det vidare arbetet för att undvika misstolkningar.

Ekonomiska konsekvenser för staten

Kostnadsramen för omställningsstudiestödets införande, som överenskoms mellan arbetsmarknadens parter och regeringen formulerades i 2021:118. Volymerna som överenskoms motsvarade 5 650 helårsekvivalenter 2023 (11 500; 2024, 19 200; 2025 samt 28 200; 2026 då det ska vara fullt utbyggt).

Vi är tveksamma till denna ambitionsnivå med beaktande av det faktum att runt 27 000 personer sökt för vårterminen 2023 och ansökningarna till höstterminen kan bli lika omfattande, dvs stödet är väsentligt översökt.

Akademikerförbundet SSR har tidigare föreslagit att anslagen och volymerna bör ökas snabbare och mer för att bättre tillgängliggöra kompetensutveckling mitt i arbetslivet, inte minst i tider av stora strukturomvandlingar i arbetslivet.

I denna Ds föreslås, att dessa volymer och anslag, framgent även ska rymma de ytterligare 22 veckorna utöver de ursprungliga 44 med omställningsstudiestöd. Det anser vi är olyckligt om full utväxling av reformen önskas.

Akademikerförbundet SSR tillstyrker betänkandet med ovanstående förslag till ändringar och förtydliganden.

Heike Erkers
Förbundsordförande

Ursula Berge
Samhällspolitisk chef